

בקרבתם לפני ה' זשיבות הסדר שבקרבה

קדושת לוי ויקרא פרשת אחרי מות

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו (טז, א). פליגי תנאי, רבי אליעזר ורבי יהושע, רבי אליעזר סבר שהורו הלכה בפני רבן (ויק"ר כ, ו), ורבי יהושע סבר שתווי יין נכנסו (שם יב, א; כ, ט). צריך לדעת, למאן דאמר הורו הלכה בפני רבן מהו שנאמר 'בקרבתם לפני ה' וימותו', ואם מפני שלא שאלו למשה, עיקר חסר. וכן לאידך תנא נמי קשה זאת.

ונראה דלמאן דאמר שהורו הלכה בפני רבן, הפירוש הוא של בקרבתם לפני ה', דצריכינן להבין מפני מה המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה אף על פי שהורה כדת. דהנה השם יתברך ברא מחיצות מחיצות, וכל מלאך שנכנס לפניו ממחיצתו נשרף, שהשתלשלות העולמות מעולם השרפים והוא כסא הכבוד לעולם החיות, ומעולם החיות לעולם האופנים דרך הצמצום. והנה אם מלאך אחד עולה למעלה מצמצום שלו נתבטל במציאות.

וכן בישראל, השם יתברך צמצם שכינתו במשה רבינו ע"ה, וממשה לאהרן, ומאהרן לבניו, ומבניו לזקנים, ומהם לבניאים, ומהם לכל ישראל, כמאמר חכמינו ז"ל כיצד סדר משנה כו', ובני אהרן רצו לעלות יותר מצמצום שלהם ולא שאלו את משה רבן ויקרבו עצמן לפני ה', שהם יקבלו מהשם יתברך, ולא על ידי משה ומשה לאהרן ואהרן להם, נתבטלו ממציות ונשרפו. והוא הדין בכל ישראל ובכל דור ודור, השם יתברך צמצם שכינתו לגדול הדור, וממנו לתלמידיו, ומהן לכל ישראל, והמורה הלכה בפני רבו ורוצה לעלות ממדריגתו ומצמצום שלו ללמוד בעצמו ולהתקרב את עצמו להשם יתברך, שלא על ידי המשכת הצינורים מרבם, חייב מיתה. וזהו בקרבתם לפני ה' כו', כלומר התקרב עצמם להשם יתברך שלא על ידי המשכת צנורים למשה וממשה לאהרן ומאהרן להם, לכן קרה להם כה. וזהו 'ואל יבוא בכל עת' (להלן פסוק ב), 'בכל עת' הוא למעלה מהצמצום, שכל יום יום יש לו צמצום בפני עצמו, כי לכאורה למאן דאמר מורה הלכה בפני רבן היו מהו 'בכל עת', אך לפי זה הוא מובן.

מאור ושמש ויקרא פרשת אחרי

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימתו. ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעלה וגו'. ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה וגו'. והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה וגו'. וצריך להבין, מה ענין סמיכות עבודת יום הכפורים למיתת בני אהרן. גם צריך להבין, שאמר הפסוק 'ואל יבוא בכל עת אל הקדש - בזאת יבא אהרן' משמע שלא יבא אלא כסדר הזה, אבל בסדר הזה יוכל לבוא בכל עת שירצה; וכן איתא במדרש רבה (ויק"ר כא ז) אמר רבי יהודה בר סימון, צער גדול היה לו למשה בדבר זה, אמר אוי לי שמא נדחף אהרן אחי ממחיצתו יש עת לשעה וכו', אמר הקדוש ברוך הוא לא כשם שאתה סבור, אלא בכל שעה שרוצה ליכנס יכנס, רק שיכנס כסדר הזה. הרי לך בפירוש, שכסדר הזה היה יכול לכנס בכל שעה שרוצה, ואחר כך כתיב 'אחת בשנה' משמע אחת בשנה דוקא, ולא יותר.

ונראה בזה, בהקדם מה דאיתא באבות, עשה מצוה אחת - מכריע כל העולם כולו לכף זכות. ולהבין זאת, איך יכול אדם אחד להכריע את כל העולם כולו לכף זכות. ונראה, דהנה כל ישראל הם מקושרים יחד בקשר חזק ואמיץ באחדות גמור, וכולם הם משורש אחד, כמו שכתוב באיוב (איוב לח ד) איפה היית בְּיַסְדֵי אֶרֶץ וגו', ודרשו חז"ל (שמו"ר מ ג), שכל נשמות ישראל היו תלויים באיפה של אדם הראשון, מהן במוח, מהן בחוטם, בעיניו בלב בידים ברגלים בשערות לאין מספר, וכל נשמה הוא קומה שלימה, וכן יהיה לעתיד כשיתוקן הכל, וכן היה קודם שחטא אדם הראשון. ואחר כך שחטא אדם הראשון נפלו בשבירה, ונפלו מהנשמות קדושות ניצוצין קדישין בדומם ובצומח ובחי ובמדבר, ולכל שורש נשמה יש כמה אלפים רבבות ניצוצין, וצריך האדם לתקן שורש נשמתו ולהעלות כל הניצוצים השייכים לשורש נשמתו, ובמה שהוא מזדכך נפשו ועושה מעשיו לשמים, הן בדירה והן בכלים - בזה הוא מעלה הניצוצים שהם בדומם. ואחר כך כשהוא זוכה לרוח - הוא מעלה הניצוצים שבצומח. ואחר כך כשזכה לנשמה - אז הוא מעלה הניצוצים שבחי. והכל על ידי תשובה, וכשזכה ליחידה - אז עדיין צריך לתקן איזה פניה דקה שהיה לו בעבודת הקודש בתורתו או באיזה מצוה, ובמה שעושה תשובה על זה הוא מעורר

בתשובתו את האנשים השייכים לשורש נשמתו גם כן שיעשו תשובה אף שהם עדיין צריכים לתקן מעשיהם יותר - מכל מקום הואיל והם משורש נשמתו, מעורר אותן על ידי תשובתו הרמה.

זהו שאמרינן בגמרא שהיה זה בן גילו של זה, דהיינו שהיו שניהם משורש נשמה אחת, ובמה שהוא מקרב אותן לעבודות ה' בזה הוא מעלה אותן הניצוצים שבמדבר, וכל עוד שאינו מעלה כל הניצוצין השייכים לשורש נשמתו - מוכרח לבוא בגלגול פעם אחרת עד שמתקן כל הניצוצים השייכים לשורש נשמתו, ומי שיש לו נשמה שאין לה ניצוצים לתקן - אינו יכול לקרב בני אדם לעבודת ה'. וזהו שאמרינן בגמרא (יומא כב ב) אין ממנין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה מאחוריו, היינו שהנשמה שלו יש לה ניצוצים קדושים שנפלו בשבירה והוא צריך להעלותן - איש אשר כזה יכול לקרב בני אדם לעבודת ה' שהם משורש נשמתו, שצריך לתקן נשמתו כראוי. אבל אם אין לנשמה שלו ניצוצים לתקן - זה אינו יכול להיות פרנס על הציבור. גם אין מאריך ימים אלא עד שמתקן נשמתו, והוא במהרה יכול לתקן נשמתו לבדו; אבל איש אשר צריך להעלות ניצוצי נשמתו יכול לקרב בני אדם לעבודת הבורא ברוך הוא על ידי תשובתו הרמה על איזה פניה או על איזה התפארות דקה - מעורר אותן גם כן שיעשו תשובה. וזהו כל העושה מצוה אחת מכריע כל העולם כולו לכף זכות - שמעורר אותם ומקרבן לעבודת ה'. אך איש אשר כזה שיש בכחו לקרב נשמות ישראל לעבודת ה', צריך ליזהר שלא יקרב אלא מבקשי ה' שרוצים ליכנס בפתחי תורה ועבודה, ועל כל פנים אותן אנשים שהם מתחרטים לפעמים מעצמן על מעשיהם בלתי טובים; אבל הרשעים שמעולם לא עלה בלבם שום הרהור תשובה - את אלה לא יקרב, כי הם מבלבלים עבודתו הגבוה, ומעכבים אותו מלכנוס לקדושה.

ומזה נבוא לביאור הכתובים; וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימותו פירוש, שנשמת נדב ואביהוא היו נשמות גבוהות שלא היו להם ניצוצים שנפלו בשבירה, והיו מתקנים אותן במהרה, לכן לא האריכו ימים. אבל נשמתו של אהרן היו לה ניצוצים הרבה, לכן על ידי עבודתו הגבוה ועל ידי תשובתו הרמתה - היה מקרב אותן לעבודת ה', ועל ידי שהיה מתקן אותן האנשים ומקרב אותן לעבודת הבורא ברוך הוא - השיג קדושה עליונה יותר, שהיה מתקן בזה את נשמתו יותר, שהן היו משורש נשמתו. והזהיר הכתוב אותו שלא יקרב אלא אותן החפצים לבקש דרכי ה' ומתחרטים על מעשיהם הרעים מעצמן לפעמים, אבל לרשעי הדור שמעולם לא עלה על רעיונם כלל שום הרהור תשובה - את אלה לא יקרב, אלא אותן החפצים לבקש דרכי ה', כנ"ל. וזהו דבר אל אהרן אחיך שבכחו לקרב נשמות ישראל אל הקדושה, ואל יבוא בכל עת אל הקודש פירוש, שלא יהיה סבור שבכל עת שיקרב איזה בר ישראל אפילו לרשע גמור שמעולם לא הרהר בתשובה יכנס אל הקדושה, לא בכל עת שיקרב אנשים יכנס אל הקדושה - אלא בזאת יבא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה ורצה לומר, על פי מה שאמרו חז"ל (שבועות יג ב) שהפר בא לכפר על הכהנים ועל טומאת מקדש וקדשיו, וכן השעירים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו; וגם כאן יש לרמוז שיבוא אל הקודש על ידי תשובה על טומאת מקדש, דהיינו על איזה פניה ומחשבה זרה שהיה לו באיזה עבודה מעבודת הקודש, בתורה או בתפילה או באיזה מצוה, ועל ידי זה היה מקרב גם מאת עדת בני ישראל שרצונם להתכפר בכפרת שעירי עזים דהיינו שהם עושין תשובה על כל פנים לפעמים על טומאת מקדש, מהתורה ומהתפילה ועל מעשיהם הבלתי הגונים. אבל אם יקרב לרשע עריץ - על ידי זה לא יכנס להקדושה, וזהו פירוש המדרש רבה הנ"ל, לא כשם שאתה סבור אלא בכל שעה שרוצה ליכנס לפני יכנס אלא שיכנס כסדר הזה דהיינו שלא יקרב כי אם אותם המשתוקקים לכנוס בדרכי תורה ועבודה, ומתחרטים על מעשיהם לא טובים. ומה שאמר הכתוב אחת בשנה היינו, שביום הכפורים היה יכול לקרב אל הקדושה אפילו הריקנים שבהם, כי אז יש התעוררות תשובה על כולם. אבל בכל עת לא יוכל לבוא אל הקודש רק על ידי שיקרב המצפים אל הקדושה, ומתחרטים על מעשיהם הבלתי הגונים, והבן.